

Socijalnim interakcijama do razvojnih prednosti

Dubravka Grgošić-Dragić, odgajateljica
Dječji vrtić Savica, Zagreb

Kad se u skupini nađe darovito dijete, može se dogoditi da se u nedostatku izazovnih aktivnosti i materijala osjeća nemotivirano jer nema priliku pokazati svoja znanja i sposobnosti. Kako u tom slučaju promišljati i planirati strategije poučavanja, na temelju iskustva iz vlastite prakse piše odgajateljica Dubravka Grgošić-Dragić.

Kad je Mašin centar obogaćen društvenim igrama, na aktivnost potiče i drugu djecu iz skupine

istražujemo i stvaramo

Interesi darovitog djeteta, način komunikacije, teme o kojima želi razgovarati i aktivnosti kojima se želi baviti ostaloj djeci iz skupine mogu biti nerazumljive, preteške i samim tim nedovoljno privlačne da bi se u njih uključila. Sve to dovodi do toga da se darovito dijete povlači iz zajedničkih igara s prijateljima iz skupine i sve češće provodi vrijeme igrajući se samo ili se okreće odgajateljici u kojoj traži primjerenog partnera za svoje igre i ideje, i od koje očekuje potvrdu točnosti vlastitih zaključaka, usvojenih znanja i iznesenih procjena.

U posljednje dvije godine u našem se vrtiću odvijaju mentorski susreti članica tima koje su završile edukaciju *Korak po korak* (odgajateljice, članice stručnog tima i ravnateljica). U ovom procesu unapređenja kvalitete neposrednog rada surađujemo s mentoricom Pučkog otvorenog učilišta 'Korak po korak', koristeći u svom radu instrument *ISSA-ina definicija kvalitete pedagoške prakse*. Na taj način se promovira praksa temeljena na humanističkim i socio-konstruktivističkim principima, te promiče važnost uloge odgajatelja kao stručnjaka koji usmjeravaju djecu dok uče i istražuju. Na kraju svake pedagoške godine raspravljamo o postignutim unapređenjima prakse i zajedno dogovaramo područje, standard ili indikator koji ćemo implementirati u odgojno-obrazovnoj praksi naših skupina u sljedećoj godini.

U prethodnoj godini smo na razini tima svoj rad usmjerili na područje 'Strategije poučavanja'. Tijekom susreta raspravljali smo o nepoznatim konceptima koji se spominju u ovom području, upoznali različite tehnike poučavanja, ciljano promatrali neposredan rad i elemente strategija koje u neposrednom rade primjenjuju članice tima, analizirali video snimke i raspravljali o planovima za implementaciju određenih strategija.

Mašin centar

Tijekom godine na zajedničkim susretima iznosili smo niz različitih primjera iz prakse koji su nam predstavljali

Novoformljeni centar obiluje materijalima za poticanje logičko-matematičke inteligencije

izazov u odnosu na osmišljavanje strategija kojima bismo optimalno odgovorili na izražene potrebe, interese i mogućnosti djece. Na jednom susretu, na zajedničko promišljanje potaknula nas je i rasprava o našoj Maši, izuzetno darovitoj djevojčici u području logičko-matematičke inteligencije, čije smo socijalne kompetencije htjeli ojačati. Upravo smo promatranjem Maše u aktivnostima opazile kako sve više vremena provodi igrajući se sama ili tražeći podršku odgajatelja. Svjesna svojih visokih intelektualnih mogućnosti, uglavnom nije pristajala na pomoć prijatelja. Kad bi je odgajateljica poticala da se obrati drugom djetetu za pomoć, Maša bi odbijala tu mogućnost i obraćala se odgajateljici ukoliko bi joj pomoć zatrebala. Bilo je potrebno osmisliti strategije kojima bi se potaknulo izgrađivanje socijalnih kompetencija djevojčice (uključivanje u suradničke igre i aktivnosti s djecom, razvoj povjerenja i zajedništva).

Iz anegdotskih bilješki, koje bilježimo u svakodnevna zapažanja o djeci, moglo se zaključiti da Maša rado prihvaća ulogu u kojoj je ona ta koja poučava druge. Npr.: 'U igri staklenim mravima djeca M.Č., M.B. i B.P. brojalicom broje kolonu mrava. Sve troje pokušavaju ih prebrojiti, međutim, nakon što nabroje određen broj mrava, ne uspijevaju postići zajednički konsenzus o brojčanom stanju. Maša ih promatra i govori: 'To nije točan broj. Ima ih 38! Evo, ja ću vam prebrojati ispočetka.' Broji naglas i pokazuje prstom. Ili: Na jutarnjem dogovoru, nakon što sam upisala prisutnu djecu u prozivnu listu, pitam ih: 'Koliko nas je danas u vrtiću? Tko će prebrojati? Maša odmah odgovara: Ima nas 19! Teta Duda je dvadeseta, a kad dođe Bojana, bit će nas 21!' Nakon što smo uzeli u obzir iskustva iz prakse i odgajatelja iz drugih skupina i članova stručnog tima, došli smo do zaključka da sve što smo dosad u sličnim situacijama primjenjivali trenutno

Djevojčica vrijeme često provodi igrajući se sama ili tražeći podršku odgajatelja

nije dovoljno, te da moramo osmisliti novu strategiju koja će nam pomoći potaknuti razvoj socijalnih kompetencija djevojčice, gradeći na njezinim jakim stranama. Prijedlog mentorice da pokušamo oformiti 'Mašin centar', u kojem će ona biti 'vodič' drugoj djeci u aktivnostima, prihvatili smo kao ideju koja bi mogla uspjeti. Na taj način poticat ćemo međuvršnjačko učenje i jačati djecu kojoj su aktivnosti koje uključuju logičko-matematičke aktivnosti slaba strana, a ujedno i jačati Mašu u različitim socijalnim interakcijama. Razgovorom s djevojčicom o tome što je najviše zanima, koje materijale, igračke, didaktička sredstva i pribor najviše voli koristiti i na koji način, zajednički razrađujemo ideju Mašina centra. Prijedlog o kreiranju centra u kojem će biti zastupljene njezine omiljene aktivnosti joj se svidio. Već toga dana u centralnom dijelu sobe, (kako se djevojčica ne bi osjećala izolirano, ali i kako bismo drugu djecu potaknuli

na njegovo korištenje), organiziramo prostor u kojem su ponuđeni plakati s kalendarom, logički blokovi, matematičke igre, škare, papir u boji, različite lotto igre, magnetna slova i brojevi...

Motivirajući poticaji

Dogovorile smo se da djeci koja se žele igrati u njezinom centru pomogne naučiti kako se pojedini materijali i didaktičke igre koriste. O ideji smo razgovarali i s majkom djevojčice, s kojom smo tijekom godine razmjenjivali iskustva o Mašinoj reakciji na uvedene poticaje i ostvarene interakcije. Zaključujemo da novonastali poticaj djeluje motivirajuće na djevojčicu, ali i na ostalu djecu.

Maša i od kuće donosi didaktička sredstva, knjige i časopise u kojima su teme vezane uz projekt na kojem radimo. Novi centar s ponuđenim sredstvima i materijalima je neko vrijeme bio interesantan određenom broju djece, međutim interes ubrzo opada

jer je sve bilo više prilagođeno Maši, a manje drugoj djeci, te je tako opet postojala mogućnost da centar izgubi svoju prvotnu svrhu. Trebao nam je sadržaj koji će je potaknuti na suradnju i komunikaciju s drugom djecom. Razmišljajući o tome što unijeti u centar kako bi se potaknuo interes i druge djece, kako bi okruženje bilo zabavno a opet dovoljno poticajno za učenje, osmislila sam nekoliko novih uz aktualni projekt vezanih društvenih igara. Kako je Maša pratila nastajanje igara, brzo je usvojila pravila i tako mogla s lakoćom ostalu zainteresiranu djecu učiti kako se pojedina igra igra. Zanimljiva tema i do kraja igre neizvjestan ishod zaokupili su dječju pozornost. Pokazalo se kako djeca na različite načine ostvaruju razvojne prednosti. Mlađa djeca su naučila pravila po kojima se igre igraju. Nestrpljivi su naučili kojim redoslijedom se baca kocka, pomiču figure, skupljaju kartice i čeka na red. Onima koji još nisu naučili brojati, Maša je nesebično pomagala. Čak i oni koji tog trenutka nisu sudjelovali u igri, učili su predviđati tko bi mogao pobijediti, uspoređivati koliko kome nedostaje kartica i sl. Maša je otkrila kako joj može biti zabavno ako sa svojim prijateljima podijeli znanje koje ima, ako im pomogne i ohrabri ih u vještinama koje su im teške, a koje ona svladava s lakoćom. Uočena početna situacija u kojoj je primijećeno da se djevojčica teško nosi s porazom s vremenom se promijenila pa tako u jednom trenutku na kraju igre djevojčica uzvikuje: 'Bravo! Ja sam izgubila!' pokazujući kako se veseli i pobjedi druge djece.

Budući da joj je uгода druženja s djecom prevagnula nad potrebom da ih pod svaku cijenu pobijedi, ohrabrila se i počela češće okupljati djecu kako bi odigrali neku od društvenih igara. Ovo nam iskustvo govori kako pažljivim promatranjem svakog djeteta, pognim planiranjem strategija učenja, suradnjom sa stručnim suradnicima i obitelji možemo omogućiti svakom djetetu da se razvija u skladu s vlastitim mogućnostima.